Výzva Budování kapacit pro rozvoj škol II

Povinně volitelná aktivita č. 3, 4, 6 a 7

Zpráva o ověření programu v praxi

~~Průběžná~~ - závěrečná

I.

Příjemce	Dům dětí a mládeže hlavního města Prahy
Registrační číslo projektu	CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008238
Název projektu	Výukové programy jako efektivní prostředek propojování formálního a neformálního (zájmového) vzdělávání
Název vytvořeného programu	Já a moje vlast III
Pořadové číslo zprávy o realizaci	3.

II.

Místo ověření programu	**Datum ověření programu**		**Cílová skupina, s níž byl program ověřen**
SVČ Sluníčko Lomnice nad Popelkou	**1. ověření** **8.2.2019** **9.2.2019**	**2. ověření** **6.3.2019** **7.3.2019**	**1. ověření** **20 žáků 1. - 2. třída** **ZŠ Lomnice nad Popelkou** **2. ověření** **20 žáků 1. - 2. třída**

III.

1. Stručný popis procesu ověření programu

a) *Jak probíhalo ověření programu (organizace, počet účastníků, počet realizátorů atd.)?*

Počet účastníků: skupinu tvořili při prvním i druhém ověřování žáci 1. - 2. třídy Základní školy T. G. Masaryka Lomnice nad Popelkou. Účastníci se mezi sebou neznali, neboť byli z různých tříd. Skupina byla vždy sestavena z 8 dívek a 12 chlapců. Jednalo se o děti mladšího školního věku.

Počet realizátorů: pedagog formálního vzdělávání Mgr. Lenka Morávková a pedagog neformálního vzdělávání Mgr. Jana Šimůnková, supervizor Bc. Věra Bártová.
Do výukového programu při prvním i druhém ověřování byli zapojeni i dobrovolníci. Celkem jich bylo 5. Každý měl pomyslně na starosti jedno soutěžní družstvo a pomáhal realizátorům i žákům s naplňováním vytyčených cílů. Jednalo se o studenty střední školy z Lomnice nad Popelkou a o dobrovolníky SVČ Sluníčko Lomnice nad Popelkou ve věku 15 – 17 let.

Pedagogové formálního a neformálního vzdělávání měli předem celý vzdělávání program Já a moje vlast III připravený podle navržené šablony a na základě zjištěných skutečností byla po prvním ověřování upravena. Realizátoři se postarali o přípravu prostor a všech výukových materiálů, také měli zajištěnu spolupráci s neziskovými organizacemi ve městě, které pro ověření a realizaci projektu jsou potřeba (oblast dobrovolnictví).

Podrobný popis celého programu je uveden v závěrečné šabloně.
Celým programem se nesl hlavní cíl:
Zvýšit povědomí o dobrovolnických aktivitách a občanské společnosti, kultivovat mezilidské vztahy a rozšiřovat znalosti o České republice.

čas	min.	název aktivity	činnost
STŘEDA			
	60	**Přátelství**	přivítání, komunikační aktivity
	60	**Cesta za poznáním naší vlasti**	1. vytvoření skupin, rozdělení rolí ve skupině, erby, kostýmy, váček na poklad - na závěr prezentace skupiny - získání hracích kamenů
	60	**Cesta za poznáním naší vlasti**	2. seznámení s celoprogramovou hrou Cesta za poznáním naší vlasti = pravidla hry, hraní hry
	75	**Za pověstmi českými**	1. hra k českým pověstem 2. hra k pověstem z Českého ráje 3. poté vyhodnocení a hraní celoprogramové hry
	45	**Oheň přátelství**	četba z knihy Pohrátky aneb cesta pavoučka Vincka - komunikace, důvěra, naslouchání - Jaké je to být sebou a jaké je to být tebou, uvědomění si místa ve skupině, hledání životních hodnot, poslouchání CD Pohrátky
ČTVRTEK			

	60	**Poznáváme naši vlast**	Stanoviště: desková hra Česko junior,
			Labyrint Česká republika, V kostce! Česká republika, Tik tak bum junior
	60	**Environmentální povědomí**	EKO, třídění odpadu
	120	**Dobrovolnictví: Nikdo by neměl být sám**	1. návštěva NNO v Lomnici n. P. (ICM, včelaři, loutkáři, Charita Jičín, hasiči) 2. seznámení, diskuze, výměna zkušeností, tvorba komiksu 3. vyhodnocení a hraní celoprogramové hry
	90	**Cesta za pokladem tatarského mužíka**	putování po městě a plnění úkolů v hrací knížce - závěr - setkání s tatarským mužíkem, který předá část svého pokladu
	90	**Závěr projektu**	1. dokončení celoprogramové hry 2. evaluace celého programu

Celý program měl formu interaktivního semináře pro skupinu žáků 1. - 2. tříd základní školy. Jednalo se o propojení formálního a neformálního vzdělávání v oblastech: dobrovolnictví, komunikace a sociální vztahy, má vlast - Česká republika. Aktivity probíhaly při prvním i druhém ověřování vždy celkem 16 hodin, v jednotlivých blocích.

Při aktivitách v programu byly rozvíjeny klíčové kompetence:

- *sociální a občanské schopnosti*
- *kulturní povědomí a vyjádření*
- *komunikace v mateřském jazyce*

b) Jaký byl zájem cílové skupiny?

Cílová skupina programu Já a moje vlast III, žáci 1. – 2. tříd ZŠ měli o program velký zájem. Na první i druhé ověřování programu byl omezen počet 20 dětí, ale zájem z řad žáků byl větší, než byla zmíněná kapacita programu, neboť po prvním ověřování si žáci ve škole o programu Já a moje vlast III mezi sebou povídali.
Na začátku programu při prvním i druhém ověřování se žáci znali pouze od vidění ze školy, ale po uskutečnění seznamovací části a po sestavení týmů se začali velmi aktivně zapojovat do celého programu a komunikovat mezi sebou. Fungovala zde skupinová komunikace, tolerance, motivace, velká kooperace žáků. Žáci měli zájem získávat nové informace, neboť v neformálním vzdělávání měli dostatečný prostor pro dané aktivity a své osobní vyjádření.

c) Jaká byla reakce cílové skupiny?

Účastníci programu byli při první i druhém ověřování po celou dobu velmi aktivní, zapojovali se do aktivit, které jim společně předkládal pedagog formálního a neformálního vzdělávání.
Největší ohlas u týmů měla při obou ověřováních celoprogramová hra Cesta za poznáním naší vlasti a návštěva neziskových organizací ve městě.
Žáci na všechny aktivity reagovali velmi dobře, vžili se do svých rolí a program je motivoval k získávání dalších znalostí o městě a zemi, kde žijí. Skupina iniciativně komunikovala, což jim pomáhalo získávat hlubší kompetence ve znalostech mateřského jazyka i osobnostním rozvoji. Během programu nebyla žádná aktivita, která by skupinu nezaujala a něčím neobohatila.

2. Výsledky ověření

a) Výčet hlavních zjištění/problémů z ověřování programu:

Při první ověřování pedagogové zjistili, že jim nestačí časová dotace na blok Přátelství., Měli zde naplánováno více seznamovacích her a Ledolamek, než bylo možné stihnout. Dále během programu bylo velmi ošklivé počasí – pršelo a byla zima – což mělo za následek v bloku cesta Za tatarským mužíkem rozmočení papírových materiálů, takže se žákům špatně vyplňovaly pracovní listy.

Při druhém ověřování programu se pedagogům formálního a neformálního vzdělávání podařilo společně podle upravené šablony z prvního ověřování realizovat všechny naplánované aktivity programu a splnit všechny vytyčené cíle. Během druhého ověřování nebyly již zjištěny nedostatky či problémy.

b) Návrhy řešení zjištěných problémů:

Náplň programu Já a moje vlast III byla pedagogem formálního a neformálního vzdělání po prvním ověřování upravena (některé aktivity byly odstraněny) tak, aby si účastníci při druhém ověřování vše v klidu stihli prožít, naučit se a hlavně pochopit.

Navržena byla změna při výrobě papírových erbů, které se vlivem počasí rozmočily. Papír byl tedy při druhém ověřování nahrazen keramickou hlínou, aby erby mohly sloužit i pro další použití a za každého počasí. Tento materiál se osvědčil a byl pro žáky zajímavější a tvůrčí.

Erby nosili žáci stále u sebe – byly označením jejich skupiny. Při aktivitách ve městě i při propagaci celého programu na veřejnosti.

Dalším návrhem bylo využít „plackovač" na označování jednotlivých skupin. Účastníci si tak výrobou butonků při druhém ověřování rozvíjeli fantazii i manuální zručnost. Výhodou bylo, že i ty vydrží nepřízeň počasí a dají se použít při jiných hrách.

Toto vše bylo zapracováno po prvním ověřování do připravené šablony a při druhém ověřování byla potvrzena správnost tohoto řešení.

c) Bude/byl vytvořený program upraven?

Po prvním ověřování byl navržený program upraven podle zjištěných nedostatků. Vytvořený a po druhé ověřený program Já a moje vlast III byl pedagogem formálního a neformálního vzdělávání zapsán do závěrečné šablony.

d) Jak a v kterých částech bude program na základě ověření upraven?

Program pro druhé ověřování byl upraven na základě námětů z prvního ověřování. Jednalo se o:

1/ Přátelství – bylo připraveno více aktivit než bylo možné uskutečnit. Původně měli pedagogové připraveno 10 seznamovacích aktivit. V programu na druhé ověřování zůstalo 5 aktivit, které jsou popsány v šabloně programu.

2/ Oheň přátelství – byl zkrácen příběh pavoučka Vincka z časových důvodů. Aby měli žáci více času na vyrábění letadélek štěstí, která byla do programu zařazena v rámci druhého ověřování.

3/ Cesta za poznáním naši vlasti – věci z papíru byly nahrazeny keramickou hlínou a butonky.

4/ Dobrovolnictví – změněna časová dotace - návštěva 2 NNO po půl hodině.

Po druhém ověřování již nedošlo k úpravám programu neboť již neměl žádné nedostatky.

3. Hodnocení účastníků a realizátorů ověření[1]

[1] Vychází z evaluačních dotazníků žáků, učitelů, realizátorů programů – pracovníků neformálního vzdělávání či záznamů z rozhovorů s dětmi, které příjemce uchovává pro kontroly na místě.

a) *Jak účastníci z cílové skupiny hodnotili ověřovaný program?*

Evaluace programu Já a moje vlast III proběhla při prvním i druhém ověřování vždy v závěrečné části. Hodnocení bylo provedeno formou rozhovorů. K němu byly využity barevné papírky, které účastníci lepili ke smajlíkům. Realizátoři vedli s žáky řízený rozhovor a dále o všech aktivitách ještě diskutovali mezi sebou. Program hodnotili velmi kladně.

Nejvíce barevných papírků získaly aktivity v obou ověřováních:
1/ Celoprogramová hra Cesta za poznáním naši vlasti
2/ Deskové hry o České republice
3/ Cesta za tatarským mužíkem
Pedagogům bylo velkým oceněním vyjádření žáků, že by chtěli na výukový program přijít znovu.

b) *Co bylo v programu hodnoceno v rámci ověřovací skupiny nejlépe?*

Při prvním i druhé ověřování žáci nejlépe hodnotili:
1/ Celoprogramová hra Cesta za poznáním naši vlasti
2/ Deskové hry o České republice
3/ Cesta za tatarským mužíkem
Žáci velmi intenzivně prožívali všechny výukové bloky a z jejich reakcí pedagogové usoudili, že je téma opravdu zajímalo.

c) *Jak byl hodnocen věcný obsah programu?*

Věcný obsah měl společně pedagog formálního a neformálního vzdělávání velmi dobře připraven na první i na druhé ověřování. Obsah programu naplňoval všechny vytyčené cíle a rozvíjel kompetence žáků v oblastech:

- *sociální a občanské schopnosti,*
- *kulturní povědomí a vyjádření,*
- *komunikace v mateřském jazyce.*

Pedagog formálního vzdělávání byl zároveň tvůrcem programu. Po jeho uskutečnění hodnotil všechny bloky velmi kladně. Samostatné bloky tohoto výukového programu se budou moci využívat i nadále jak ve výuce, tak v neformálním vzdělávání.

d) *Jak bylo hodnoceno organizační a materiální zabezpečení programu?*

Na všech aktivitách předem i během celého programu i při obou ověřováních oba pedagogové spolupracovali, doplňovali se. Vše měli předem připraveno. Byl-li jeden pedagog s účastníky, druhý připravoval další aktivitu nebo fotil či zapisoval postřehy do šablony.
Oba pedagogové vytvořili výborný sehraný tým. Pedagogům při prvním i druhém ověřování pomáhalo 5 dobrovolníků ze střední školy a ze SVČ Sluníčko, také s nimi byli realizátoři velmi spokojeni. Celý program byl i po materiální stránce velmi dobře zajištěn.

e) *Jak byl hodnocen výkon realizátorů programu?*

Výhodou celého projektu bylo, že při něm působili dva pedagogové současně, nejen společně realizovali, ale také se na něj společně připravovali a v závěru celý proces vyhodnotili i na základě zpětné vazby účastníků.
Přínosem této metody v programu Já a moje vlast III byla určitě větší pestrost a zajímavost aktivit. Důležitou roli hrála efektivita práce i možnost individuálního přístupu k dětem. Podíl obou vzdělavatelů (pedagoga formálního vzdělávání a pedagoga neformálního vzdělávání) na vzdělávání byl vyvážený a oboustranně prospěšný. Celkově projekt hodnotím za velmi kvalitní a přínosný pro tuto cílovou skupinu.

f) *Jaké měli účastníci výhrady/připomínky?*

Účastníkům bylo líto, že již program končí. Výhrady neměli žádné. Těší se na další program.

Kladně byl program hodnocen i z pohledu rodičů, kterým účastníci o programu vyprávěli.

g) Opakovala se některá výhrada/připomínka ze strany účastníků častěji? Jaká?
Na prvním i druhém ověřování nebyla žádná připomínka ze strany žáků. Program byl různorodý, vyvážený. Naopak žáci chtěli v programu pokračovat.

h) Budou případné připomínky účastníků zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?
Připomínky z řad účastníků nebyly.

i) Jak byl program hodnocen ze strany realizátorů programu?
Oba pedagogové formálního i neformálního vzdělávání sdíleli velké nadšení z dobře připraveného programu. Byl pro ně obohacením. Realizátoři měli radost, že se jim podařilo splnit cíle, rozvinout požadované kompetence, a že program vzbudil u žáků takový ohlas.
Společně pak zpracovali závěrečnou šablonu programu Já a moje vlast III. Ověřili si, že propojení formálního a neformálního vzdělávání je více efektivní pro získávání nových kompetencí v oblasti znalostí mateřského jazyka, národního povědomí a vyjádření i sociálního cítění žáků. Realizátoři kladně hodnotili i zpětnou vazbu od rodičů žáků, kteří programem prošli. Kladně program hodnotil i místostarosta města Lomnice nad Popelkou.

j) Navrhují realizátoři úpravy programu, popř. jaké?
Po prvním ověřování navrhli realizátoři upravit program:
Jednalo se o snížení aktivit tak, aby se vše v časové dotaci dalo stihnout. Návštěva pouze 2 neziskových organizací. Došlo k výměně materiálů při tvorbě označení týmů – místo papíru byla použita keramická hlína, butonky.

Všechny postřehy z prvního ověřování byly uskutečněny a zapracovány do šablony pro druhé ověřování.
Po druhém ověřování již žádné návrhy na úpravu programu nebyly.

k) Budou tyto návrhy realizátorů zapracovány do další verze programu? Pokud ne, proč?
Návrhy z prvního ověřování byly zapracovány, při druhém ověřování vyzkoušeny a zpracovány do závěrečné šablony.

l) Konkrétní výčet úprav, které budou na základě ověření programu zapracovány do další/finální verze programu:
Ve finální části programu byly úpravy ověřeny a zpracovány do šablony:
1/ Přátelství – místo 10 aktivit bylo zařazeno pouze 5 aktivit
1/ Komunitní kruh
2/ Kdo se rychleji seřadí
3/ Barevná jména
4/ Na flip chart každý napíše své jméno a svůj symbol
5/ Co nás spojuje
2/ Oheň přátelství – bylo zkráceno povídání o pavoučkovi Vinckovi
3/ Cesta za poznáním naši vlasti – věci z papíru byly nahrazeny keramickou hlínou a butonky
4/ Dobrovolnictví – návštěva pouze dvou NNO po půl hodině

	Jméno, příjmení, titul	Datum a místo	Podpis
Zpracoval/a	Bc. Věra Bártová	Lomnice nad Popelkou 10. března 2019	